

**Porteføljestyret for landbasert mat, miljø og
bioressurser**

Referat fra PSBIO

Møte 1/2020

Dato 5. og 6. februar 2020, kl. 11:00 – 14:40

Sted Kringler gjestegård

Tilstede: Anne Ingeborg Myhr (styreleder), Aasmund Bunkholt, Karen Johanne Baalsrud, Göran Ericsson, Marit Kjeldby, Stig A. Larssæther, Katrine Røed Meberg, Eirik Selmer-Olsen, Camilla Sandström, Nina Glomsrud Saxrud og Pål Johan From.

Observatører: Gry Færevik (LMD), Torstein Lindstad (KLD)

Tilstede fra Forskningsrådet:

Vidar Skagestad (avdelingsdirektør), Øystein Rønning (sak 04/20), Anicke Brandt-Kjelsen, Jonas Enge, Tina Rebecca Hov-Gylthe, Eli Ragna Tærum, Linda K. Markussen, Mari S. Solerød

Sak PSBIO 01/20 Godkjenning av saklisten

***Vedtak:** Saklisten godkjennes. Det var en sak under eventuelt.*

Sak PSBIO 02/20 Godkjenning av referat fra porteføljestyremøte 03/19, 1.12.2019

Det var ikke kommet inn merknader.

***Vedtak:** Referatet godkjennes*

Sak PSBIO 03/19 Habilitet

Det ble ikke meldt inn noen habilitetsutfordringer knyttet til dagens sakliste.

***Vedtak:** Ingen inhabilitet ble avdekket knyttet til møtets saker.*

Sak PSBIO 4/20 Strategiseminar PSBIO Porteføljeplan

Administrasjonen innledet med en gjennomgang av hva og hvordan porteføljeplanarbeidet skiller seg fra arbeidet med dagens programplaner, med vekt på hvordan effekter og resultater av forskningen skal settes inn i et nytt målhierarki med sikte på å beskrive ønskede effekter hos brukere og i samfunnet i stort. Administrasjonen understreket at de nye porteføljeplanene i hovedsak skal bygge på det faglige innholdet i dagens programplaner, tilpasset en ny intervensjonslogikk.

Dernest gav fire av porteføljestyrets medlemmer forberedte innlegg på hvordan de eksisterende programplanene står seg sett opp mot de siste års trender og drivere innenfor de aktuelle fagområdene. Felles for oppspillene var at dagens programplaner står seg godt, men at de bør oppdateres i lys av senere trender. I så måte er grepet om å se miljø og landbruk mer i sammenheng et hensiktsmessig trekk. De forberedte innleggene påpekte at det integrerte samspillet mellom de to tidligere programmene er helt i tråd med hvordan virkeligheten har utviklet seg de senere år. Det er viktig å se mot EU og verden, bryte ned siloer og innse at vi har dårlig tid. Det er viktig å etablere

gode relasjoner og samarbeid med porteføljestyre i randsonen av våre ansvarsområder.

I en etterfølgende workshop diskuterte porteføljestyret utfordringer, muligheter og mulige mål innenfor rammen av porteføljeplanens faglige og strukturelle innretning. Til grunn for arbeidet lå høringsutkastet for Forskningsrådets revidert strategi. Porteføljestyret ble bedt å plassere sine innspill inn i strategiens overordnede målbilde. Mange innfallsvinkler og synspunkter kom opp. Porteføljestyret understreket bl.a. at porteføljeplanen må ta inn over seg behovet for å prioritere for en bærekraftig utvikling, hvor balansen mellom det å ivareta miljøgoder og utnyttelse av ressursgrunnlaget må sees i tett sammenheng.

Administrasjonen jobber videre med innspillene.

Vedtak: *Porteføljestyrets innspill tas med i det videre arbeidet med porteføljeplanen.*

Sak PSBIO 5/20

Innspill revidert hovedstrategi i Forskningsrådet

Forskningsrådet har sendt ut forslag til ny revidert strategi på ekstern høring, med frist 18. mars. I arbeidet med ny revidert strategi er det lagt opp til et felles møte mellom Styret i Forskningsrådet og styrelederne for de 15 porteføljestyrene i februar. Saken i møtet var derfor lagt opp med tanke på å gi styreleder innspill til nevnte møte.

Porteføljestyreleder innledet med en gjennomgang av høringsutkastet til revidert strategi for Forskningsrådet. Styreleder utfordret deretter resten av porteføljestyret til å komme med innspill til strategien, med særlig vekt på delmålene og den tekstlige innrammingen av innsatsområdene knyttet til strategien kapitler om Grønt skifte, Samhørighet og globalisering, Teknologi og digitalisering og Helse og velferd. Styreleder utfordret porteføljestyret til å vurdere om de kjenner seg igjen i det målbildet som trekkes opp i revidert strategi. I tillegg ble styret bedt om å vurdere om innsatsområdene - med de definerte delmålene - i sum gir en presis, tilstrekkelig og/eller relevant innramming av ansvaret og den faglige innretningen for porteføljestyret mat, miljø og bioressurser.

Porteføljestyret jobbet i form av en workshop tilrettelagt av administrasjonen. Porteføljestyret pekte bl.a. på at de savner en tydeligere omtale av sosial bærekraft og at kunnskap må legges til rette for en rettferdig fordeling av byrder og gevinster i det "grønne skiftet". Styret pekte også på at mat og landbruk, i bred forstand og bioressurser spesielt, er fraværende på delmål og i tekstlig omtale. Fraværet gjelder i strategien generelt og i det "grønne skiftet" spesielt. Likeledes mangler strategien omtale av bioøkonomien som inngang til nytenkning på systemnivå, og som en felles inngang til mer bærekraftig håndtering av bioressursene. Bioøkonomien som begrep er en viktig del av en bredere sirkulær økonomi. Dette kommer svakt frem i dagens strategiutkast. Under "samhørighet og globalisering" savnes en omtale av kritiske samfunnsstrukturer, inklusive matsikkerhet som et beredskapsmål. Under "teknologi og digitalisering" savnes en tydeliggjøring av etisk og ansvarlig teknologiutvikling, og at denne må sees i sammenheng med samfunnsprosesser for øvrig. Styret påpekte også at innsats-området "helse og velferd" må inkludere forebyggende aktiviteter og folkehelse og ha en langt tydeligere kopling til matproduksjon, ernæring og helse.

Vedtak:

Porteføljestyret ber styreleder videreformidle innspillene til Forskningsrådets strategi som fremkom til møtet når hun skal møte de andre porteføljestyrelederne 12. februar. Samtidig vil innspillene samles i et dokument som spilles inn fra Porteføljestyret til arbeidet.

Sak PSBIO 6/20 Miniseminar om bærekraft

Administrasjonen innledet kort med en gjennomgang av hvilken tenkning som lå til grunn for Forskningsrådets bærekraftsstrategi (2017-2020), samt status om hvordan strategien er fulgt opp. Styremedlem Stig Larssæther tok deretter en kort historisk gjennomgang av trender i hvordan bærekraft har blitt forstått og implementert. Han pekte på at vi fremover i større grad må våge å vektlegge en sterk fortolkning av bærekraft, hvor miljø, klima og planetens tåleevne setter klare rammer for utvikling av den sosiale og økonomiske bærekraften. Han viste i sitt innlegg at det er en økende erkjennelse at videre økonomisk vekst ikke nødvendigvis er forenelig med bærekraft og planetens tåleevne. Dette betyr også at forskning og innovasjon må våge å åpne opp for alternative innganger til utfordringene, med mer vekt på bl.a. regenerative tiltak, forstått i denne sammenheng som karbonbindende landbruk og metoder som blant annet skal kunne forbedre jord og bidra positivt mot klimaendringer samt robuste økosystemer.

Stigs innlegg ble fulgt opp av forberedte kommentarer fra fire av porteføljestyrets medlemmer samt diskusjon i plenum. Styret ba administrasjonen undersøke mulighetene for felles tiltak på tvers av ulike porteføljestyre og budsjettformål med tanke på egne utlysninger i 2020. En inngang kan være forskning for alternative modeller for økonomisk vekst, samt tiltak for kunnskapsutvikling om regenerative tiltak, i næring, politikk og forvaltning. Administrasjonen tar med seg innspillene inn i diskusjoner for utlysninger i 2021 og vil i den anledning ta kontakt med andre porteføljestyre og budsjettformål for å finne overlappende interesseområder.

Vedtak:

Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets innspill i arbeidet med porteføljeplanen.

Styrets leder formidler porteføljestyrets synspunkter om bærekraft og FN-målene i møtet for alle porteføljestyrelederne den 12.02.2020 - hvor innspill til høringsversjonen av ny strategi skal diskuteres.

Sak PSBIO 7/20 Oppdatering av norsk veikart for forskningsinfrastruktur

Administrasjonen gjennom avdeling for forskningsinfrastruktur orienterte om arbeidet med et nasjonalt veikart for investeringer i forskningsinfrastruktur. Veikartet består av to hoveddeler. Først en beskrivelse av Forskningsrådets tenkning og prioriteringer omkring ulike fag, tema og teknologiområder, de såkalte områdestrategiene. Dernest en oversikt over de infrastrukturene som enten har mottatt finansiering eller som vurderes som investeringsklare av Forskningsrådet.

Porteføljestyret ble i saken orientert om relevante infrastrukturinvesteringer for porteføljestyret for landbasert mat, miljø og bioressurser. Styret ble bedt om å ha et blikk på infrastruktur i arbeidet med å etablere en ny porteføljeplan. Styret ble også utfordret på å komme tilbake med innspill på åpenbare mangler i relevante områdestrategier, og komme med innspill til innholdet i dem i løpet av februar. Det vil i tillegg være mulig for porteføljestyret å komme med innspill på den reviderte versjonen av områdestrategiene. Disse planlegges å være ferdig innen 15.mars og sendes porteføljestyret deretter. Svarfrist er 1. april. Administrasjonen vil bistå porteføljestyret i å viderefremme eventuelle innspill.

Vedtak:

Styret takker for orienteringen og vil ta med seg dette i videre arbeid med porteføljeplan.

Administrasjonen følger opp mulighet for å komme med innspill til veikartet. Saken settes eventuelt opp på neste møte.

Sak PSBIO 8/20 Deltakelse i utlysning under BiodivERsA-MILJØFORSK

Administrasjonen innledet med en gjennomgang av den planlagte utlysningen og begrunnet hvorfor det er viktig for MILJØFORSK å delta.

Administrasjonen anbefalte at den foreslåtte innsatsen i denne utlysningen økes med 5 mill. kroner (til 15 mill. kroner) utover forslaget i saksarket. Dette for å kunne ta høyde for erfaringsmessig stor norsk tilslutning til utlysninger under BiodivERsA. Tilsvarende bad administrasjonen om fullmakt til å kunne øke innvielsesrammen med 5 mill. kroner også til BiodivClim-utlysningen under BiodivERsA som allerede løper nå i 2019/2020.

Porteføljestyret gav full tilslutning til administrasjonens forslag.

Vedtak:

Styret vedtar at Norge deltar i den felleseuropeiske utlysningen Conservation and restoration of degraded ecosystems and their biodiversity, including a focus on aquatic systems med 10 mill. kroner fra MILJØFORSK.

Administrasjonen gis fullmakt til å tildele inntil 10 mill. kroner i tilleggsbevilgning til denne utlysningen og BiodivClim-utlysningen ved behov.

Sak PSBIO 9/20 Utlysning av midler til kommunikasjon og formidling

Administrasjonen orienterte kort om bakgrunnen for saken og anbefalte at porteføljestyret setter av inntil 2 millioner kroner til kommunikasjons og formidlingstiltak i 2020.

Porteføljestyret gav full tilslutning til administrasjonens anbefaling. Styret gav administrasjonen i oppgave å se om deler av dette beløpet kan knyttes opp til kommunikasjon og formidlingstiltak rundt bærekraft. Administrasjonen ble også utfordret av styret om å tenke nytt og alternativt vedrørende form og innhold i de aktivitetene vi ønsker å støtte.

Vedtak: Porteføljestyret vedtar at PSBIO deltar i utlysning av midler til kommunikasjon og formidling med 2 mill. kroner per år fra og med 2020. Administrasjonen gis fullmakt til å utforme utlysningstekst. Administrasjonen gis fullmakt til å behandle søknader.

Sak PSBIO 10/20 Orienteringer

Administrasjonen orienterte kort om status for de allerede vedtatte utlysninger for 2020, budsjett for 2020 og om et etablert samarbeid mellom Forskningsrådet og Handelens Miljøfond.

Under orienteringen om utlysninger viste administrasjonen til at porteføljestyret vil få tilsendt utlysningstekstene til orientering og eventuelle raske tilbakemeldinger i uke 7. Under orienteringen om budsjett ble det vist til at MILJØFORSK tilgodesees med 10.5 mill. kroner ekstra per år under KLDs satsing "Lavutslipp 2030" fra og med 2020 og fremover, og at BIONÆR tilgodesees med 5 mill. kroner årlig. Midlene skal bidra til at klimautfordringene, løsninger for lavutslipp og hensyn til naturmangfold sees i sammenheng.

Vedtak: Orienteringene tas til etterretning

Sak PSBIO 11/20 Eventuelt

Administrasjonen meldte inn en sak om økt ramme for utlysningen Arealer under press i 2020. I og med at MILJØFORSK er tildelt vekst fra KLDs satsing "Lavutslipp 2030" (ref. sak 10/20) er det ønskelig å øke rammen for arealutlysningen i 2020. Porteføljestyret gav tilslutning til forslaget.

Administrasjonen orienterte også om at initiativet "Bioeconomy in the North" ikke vil ha utlysning i 2020 (ref vedtatte investeringsplaner for 2020). Det ble derfor foreslått å i stedet legge disse midlene inn i utlysningen knyttet til kommersialiseringsprosjekter innenfor bioøkonomi. Porteføljestyret gav tilslutning til forslaget.

Vedtak: PSBIO vedtar å øke budsjettrammen til areal-utlysningen med inntil 22,5 mill. kroner fra budsjettformålet MILJØFORSK.

PSBIO gir administrasjonen mulighet til å øke rammen for tildeling på utlysningen for bærekraftige matsystemer med inntil 20 mill. kroner.